

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

«   »   2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Безпека життєдіяльності»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: *05 Соціальні та поведінкові науки*

Спеціальність: *053 Психологія*

Освітньо-професійна програма: «*Психологія*»

Циклова комісія суспільних та психологічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні	Самостійна робота	Загальний обсяг годин	Екзамен/ залік
Денна	2	3	15	15	120	150	залік

Тернопіль - 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*, спеціальності *053 Психологія*, затвердженої Педагогічною радою ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ» «15» листопада 2022 р.

Робоча програма складена викладачем Лукашук-Федик С.В.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії суспільних та психологічних дисциплін, протокол № 1 від «28» 08 2023 р.

Голова циклової комісії

Галина ДУРДАС

1. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Безпека життєдіяльності»

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Змістових модулів – 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові	Нормативна
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність: 053 Психологія Освітньо-професійна програма «Психологія» Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки: 2-й
		Семестр: 3-й
		Лекції: 15 год.
		Практичні: 15 год.
		Самостійна робота: 120 год.
		Форма контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни є забезпечення відповідних сучасним вимогам знань студентів про загальні закономірності виникнення і розвиток надзвичайних ситуацій, їх характеристики та особливості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувані необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста уміння і навички для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та захисту людей і навколишнього середовища і, зокрема:

- формування системи теоретичних знань щодо організації ЦЗ об'єкту господарювання (ОГ);
- вивчення правил використання засобів індивідуального захисту і свідомого, грамотного поведіння та дій при виникненні надзвичайних ситуацій (НС);
- виховання почуття гуманного відношення до людини, яка потрапила в біду.

Завдання дисципліни

В результаті вивчення дисциплін студенти повинні:

а) знати:

- завдання та організаційну структуру ЄДС НС, ЦЗ, в т.ч. ОГ;
- характеристику осередків ураження при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру;
- функціональне призначення невоєнізованих формувань ОГ, їх організаційний склад, оснащення;
- порядок дій формувань і населення у період запобігання і реагування на НС техногенного, природного та воєнного характеру;
- будову, можливості, порядок підготовки і використання індивідуальних засобів протирадіаційного та протихімічного захисту;
- призначення і порядок використання засобів медичного захисту;
- порядок і прийоми надання само- та взаємодопомоги в умовах надзвичайних ситуацій;
- основи організації проведення рятувальних і інших невідкладних робіт (РіНР) в умовах надзвичайних ситуацій;
- планування заходів ЦО по запобіганню та усуненню НС на ОГ;
- організацію навчання населення з ЦО;
- основи стійкості ОГ в НС;
- способи і засоби захисту населення від вражаючих факторів НС;
- методика прогнозування можливої радіаційної, хімічної, біологічної обстановки, яка може виникнути внаслідок стихійного лиха та аварії.

б) вміти:

- чітко і впевнено діяти в умовах надзвичайних ситуацій техногенного, природного і воєнного характеру на робочому місці, в побуті, вдома і у складі об'єктових формувань;

- користуватися засобами індивідуального протирадіаційного та протихімічного захисту;
- користуватися індивідуальними засобами медичного захисту;
- користуватись приладами для вимірювання рівня радіації, ступеня радіоактивного забруднення і дози радіації;
- проводити санітарну обробку людей, дезактивацію та дезинфекцію території, майна та особистих речей;
- готувати до використання об'єкти колективного захисту та захищені пункти управління;
- використовувати засоби попередження та гасіння пожеж;
- надавати само-і взаємодопомогу в умовах надзвичайних ситуацій на робочому місці, в побуті, вдома;
- оцінювати радіаційну і хімічну обстановку, яка може виникнути внаслідок надзвичайних ситуацій;
- виконувати правила особистої безпеки в умовах надзвичайних ситуацій у процесі дій на робочому місці, в побуті, вдома і в процесі виконання завдань розвідки, пошуково-рятувальних та інших невідкладних робіт;

2.2. Процес вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.3. Програмні результати навчання:

ПРН12. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН13. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Правові, нормативно-технічні, організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності.

Основні поняття та визначення у безпеці життєдіяльності. Правові основи безпеки життєдіяльності. Концепція допустимого ризику. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.

Тема 2. Здоровий спосіб життя: визначення, значення, засади формування

Розгляд поняття «здоровий спосіб життя» у співвідношенні тріади: ЗДОРОВ'Я = ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ + КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я. Розгляд здоров'я не лише як ресурсу, а як мети життя. Основні засади здорового способу життя, його значення для стабільного розвитку суспільства. Особливості формування здоров'я молоді в Україні перехідного періоду.

Тема 3. Виробничий, побутовий і дорожньо-транспортний травматизм

Поняття про травму і травматизм. Ускладнення травм. Відкриті ушкодження, допомога. Закриті ушкодження, допомога. Переломи, види, допомога. Травматичний токсикоз, клініка, допомога. Дорожньо-транспортний травматизм (ДТТ), основні причини ДТТ, заходи щодо зменшення важкості травм при ДТТ. Найбільш типові ушкодження при ДТТ, порядок надання першої допомоги при:

- а) черепно-мозкових травмах;
- б) травмах грудної клітки і органів грудної порожнини;
- в) травмах органів серцевої порожнини;
- г) травмах кісток і органів тазу;
- д) переломах хребта.

Аварії на інших видах транспорту, їх особливості.

Тема 4. Середовище життєдіяльності людини, небезпечні та шкідливі чинники середовища існування людини

Класифікація шкідливих та небезпечних факторів навколишнього середовища. Вплив аномальних температур на організм людини. Грози і ураження блискавкою. Вплив шуму, вібрації, електромагнітних випромінювань на організм людини. Безпека експлуатації користувачів комп'ютерно-дисплейної техніки. Мобільні телефони і здоров'я людини.

Тема 5. Електробезпека. Пожежна безпека

Загальна та місцева дія електричного струму на організм людини. Електробезпека приміщень. Основні методи захисту електроустаткування. Електробезпека у побуті. Надання допомоги при ураженні струмом та удари

блискавки. Фізико-хімічні основи горіння та пожежонебезпечність речовин. Пожежі, причини виникнення та шляхи розповсюдження. Оцінка пожежної небезпеки виробництв та вогнестійкість конструкцій. Протипожежні вимоги до улаштування устаткування і технологічних процесів, обладнання виробничих приміщень, електроустаткування, систем опалення і вентиляції.

Пожежонебезпека опалювальних систем. Правила користування побутовим газовим обладнанням. Протипожежний зв'язок і сигналізація, види та принципи дії. Методи гасіння пожеж та основні вогнегасні речовини. Зобов'язання власників та працівників щодо забезпечення пожежної безпеки.

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Цивільний захист в сучасних умовах. Єдина державна система цивільного захисту (ЦЗ).

Основні положення міжнародного права з питань захисту людей.

Закон і Положення, кодекс ЦЗ України, їх роль, місце і завдання в структурі заходів із забезпечення життєдіяльності населення держави. Система ЦЗ і організація її діяльності. Сили та засоби ЦЗ.

Організація ЦЗ на об'єктах господарювання (ОГ). Функціональні обов'язки керівного і командно-начальницького складу (К і КНС). Невоєнізовані формування вузів, їх обов'язки, структура, плани приведення в готовність.

Ступені готовності ЦЗ «Особливий» період. План дій при готовності «Підвищена», «Воєнна загроза», «Повна».

Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, її організаційна структура, сили і засоби, режими функціонування. Основні заходи що реалізуються ЄДС ЦЗ у режимах функціонування. Основні заходи ЄДС ЦЗ в умовах особливого періоду. Постійно діючі комісії з питань ТЕБ та надзвичайних ситуацій. ЦЗ зарубіжних країн.

Тема 7. НС мирного часу, їх вплив на життєдіяльність населення.

Класифікація НС мирного часу, їх коротка характеристика. Характер впливу факторів ураження на людину й навколишнє середовище. НС природного та техногенного характеру в Україні. Основні заходи, що реалізуються в режимах повсякденної та підвищеної готовності, надзвичайної ситуації й надзвичайного стану. Планування заходів ЦЗ на ОГ у випадку загрози та виникнення НС і надзвичайного стану.

Тема 8. НС воєнного часу (особливого періоду), їх вплив на життєдіяльність населення. Оцінка обстановки у НС.

Надзвичайні ситуації воєнного часу. Характеристика осередків ядерного, хімічного і бактеріологічного зараження. Нові види зброї масового ураження. Вплив вражаючих факторів сучасних засобів ураження на людей і ОГ.

Основні поняття щодо оцінки радіаційної, хімічної, інженерної, пожежної обстановки. Методика оцінки хімічної обстановки при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах.

Оцінка радіаційної обстановки при аваріях на радіаційно небезпечних

об'єктах та при застосуванні сучасних засобів ураження. Методика розв'язання типових задач.

Тема 9. Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Зміст теми. Основні принципи і способи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення НС мирного і воєнного часу. Інженерні заходи захисту населення. Радіаційний і хімічний захист населення в НС: організація дозиметричного та хімічного контролю, режими радіаційного захисту, забезпечення засобами індивідуального захисту. Організація евакуаційних заходів у мирний і воєнний час. Планування евакуаційних заходів ЗУНУ. Медичний біологічний, екологічний психологічний захист. Оповіщення населення про загрозу НС.

Табельні та підручні засоби захисту органів дихання (протигази фільтруючі, промислові та ізолюючі, респіратори, ватно-марлеві пов'язки) і шкіри (Л-1, ЗЗК, ЗФО-58), особливості будови і використання. Медичні засоби захисту (АІ-2, ІПП-8, ІПП-1), правила користування ними.

Коллективні засоби захисту. Пристосування підвалів та інших заглиблених приміщень під ПРУ, їх оснащення.

Тема 10. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів ЦЗ.

Планування заходів ЦЗ та підготовка населення з ЦЗ.

Порядок фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків НС. Державний матеріальний, технічний резерви. Порядок використання коштів резервного фонду бюджету. Напрями та умови використання коштів з резервного фонду бюджету.

Зміст теми. Цілі, завдання, форми й методи навчання, Особливості занять з керівним і командно-начальницьким складом, особовим складом невоєнізованих формувань, рештою населення. ТСЗ, КОТ, КШН. Складання плану-конспекту для проведення занять з ЦО. Основні документи планування заходів ЦО на ОГ їх структура і терміни виконання.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

№ п/п	Назви теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1				
1.	Правові, нормативно-технічні, організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності	1	-	12
2.	Здоровий спосіб життя: визначення, значення, засади формування	1	1	12
3	Виробничий, побутовий і дорожньо - транспортний травматизм	2	2	10
4	Середовище життєдіяльності людини, небезпечні та шкідливі чинники середовища існування людини	1	1	12
5	Електробезпека. Пожежна безпека	2	2	12
Змістовий модуль 2				
6	Цивільний захист в сучасних умовах. Єдина державна система цивільного захисту (ЦЗ).	2	-	14
7	НС мирного часу, їх вплив на життєдіяльність населення.	2	-	12
8	НС воєнного часу (особливого періоду), їх вплив на життєдіяльність населення. Оцінка обстановки у НС.	2	7	14
9	Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій.	1	1	12
10.	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів ЦЗ. Планування заходів ЦЗ та підготовка населення з ЦЗ.	1	1	10
Разом		15	15	120

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Практичне заняття 1.

Тема 1. Здоровий спосіб життя: визначення, значення, засади формування

План практичного заняття

1. Розгляд поняття «здоровий спосіб життя» .
2. Середовище проживання людини:
  - 2.1. Поняття про навколишнє середовище (атмосфера, гідросфера, літосфера).
  - 2.2. Екологічні проблеми біосфери.
3. Основні засади здорового способу життя, його значення для стабільного розвитку суспільства.
4. Особливості формування здоров'я молоді в Україні перехідного періоду.

Практичне заняття 2.

Тема 2. Виробничий, побутовий і дорожньо-транспортний травматизм

План практичного заняття

1. Поняття про травму і травматизм.
2. Ускладнення травм.
3. Відкриті ушкодження, допомога.
4. Закриті ушкодження, допомога.
5. Переломи, види, допомога.
6. Травматичний токсикоз, клініка, допомога.
7. Дорожньо-транспортний травматизм (ДТП) , основні причини ДТП, заходи щодо зменшення важкості травм при ДТП.
8. Найбільш типові ушкодження при ДТП, порядок надання першої допомоги при:
  - а) черепно-мозкових травмах;
  - б) травмах грудної клітки і органів грудної порожнини;
  - в) травмах органів черевної порожнини;
  - г) травмах кісток і органів тазу;
  - д) переломах хребта.
9. Аварії на інших видах транспорту, їх особливості.

Практичне заняття 3.

Тема 3. Середовище життєдіяльності людини, небезпечні та шкідливі чинники середовища існування людини

План практичного заняття

1. Класифікація шкідливих та небезпечних факторів навколишнього середовища.

2. Вплив аномальних температур на організм людини.
3. Грози і ураження блискавкою.
4. Вплив шуму, вібрації, електромагнітних випромінювань на організм людини.
5. Безпека експлуатації користувачів комп'ютерно-дисплейної техніки.
6. Мобільні телефони і здоров'я людини.

Практичне заняття 4.

Тема 4. Електробезпека. Пожежна безпека План практичного заняття

1. Причини ураження електричним струмом.
2. Загальна та місцева дія електроструму на організм людини.
3. Електробезпека у побуті.
4. Надання допомоги при ураженні струмом та ударі блискавки.
5. Пожежі, причини виникнення та шляхи розповсюдження.
6. Правила користування побутовим газовим обладнанням.
7. Методи гасіння пожеж та основні вогнегасні речовини.

Практичне заняття 5.

Тема 5. НС воєнного часу (особливого періоду), їх вплив на життєдіяльність населення. Оцінка обстановки у НС.

План практичного заняття

1. Надзвичайні ситуації воєнного часу.
2. Характеристика осередків ядерного, хімічного і бактеріологічного зараження.
3. Нові види зброї масового ураження.
4. Вплив вражаючих факторів сучасних засобів ураження на людей і ОГ.

Практичне заняття 6.

Тема 6. Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій.

План практичного заняття

1. Основні принципи і способи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення НС мирного і воєнного часу.
2. Інженерні заходи захисту населення.
3. Радіаційний і хімічний захист населення в НС: організація дозиметричного та хімічного контролю, режими радіаційного захисту, забезпечення засобами індивідуального захисту.
4. Організація евакуаційних заходів у мирний і воєнний час.

Практичне заняття 7.

Тема 7. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів ЦЗ. Планування заходів ЦЗ та підготовка населення з ЦЗ.

План практичного заняття

1. Порядок фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків НС.
2. Державний матеріальний, технічний резерви.
3. Порядок використання коштів резервного фонду бюджету.
4. Напрями та умови використання коштів з резервного фонду бюджету

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми
1.	Правові, нормативно-технічні, організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності
2.	Здоровий спосіб життя: визначення, значення, засади формування
3.	Виробничий, побутовий і дорожньо-транспортний травматизм
4.	Середовище життєдіяльності людини, небезпечні та шкідливі чинники середовища існування людини
5.	Електробезпека. Пожежна безпека
6.	Цивільний захист в сучасних умовах. Єдина державна система цивільного захисту (ЦЗ)
7.	НС мирного часу, їх вплив на життєдіяльність населення
8.	НС воєнного часу (особливого періоду), їх вплив на життєдіяльність населення. Оцінка обстановки у НС
9.	Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій
10.	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів ЦЗ. Планування заходів ЦЗ та підготовка населення з ЦЗ.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни використовуються такі методи навчання як:

- Словесні (пояснення, лекція, інструктаж).
- Наочні (ілюстрація, плакат, схема, мультимедійні файли).
- Практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань).

- Методи стимулювання обов'язку та відповідальності у студентів: переконання у значущості навчання, вимоги, вправи з виконання вимог, програмоване опитування;

- Методи стимулювання інтересу до навчання: пізнавальні ігри, навчальні дискусії; створення ситуацій емоційно-моральних переживань; створення ситуацій пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості;

- За ступенем самостійної роботи студентів: методи взаємодії викладача та студента (бесіда, дискусія); методи самостійної роботи студентів (самостійна робота з книгою, письмова робота, самостійна робота під керівництвом викладача);

- За особливостями навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький;

- За джерелом інформації і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення); наочні (ілюстрація, демонстрація).

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі із використанням засобів комп'ютерної техніки; практичні заняття; виконання самостійної роботи, виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача і самостійно; робота в Інтернет, робота на платформі MOODLE.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) навчальної дисципліни визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту, %:

Рубіжна атестація № 1	Директорська контрольна робота (№2)	Середній бал (№3)	Залік
25%	50%	25%	100%

9.КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка за 100-бальною шкалою / ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
90-100 А	Відмінно	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння здійснювати зв'язок теоретичних занять з практичними і реалізувати міжпредметні зв'язки. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.	Високий (творчий) рівень

85-89 В	Дуже добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань навчального матеріалу.	Достатній рівень
75-84 С	Добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.	
65-74 Д	Задовільно	Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень поінформованості у практичному застосуванні.	Середній рівень

60-64 E	Достатньо	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу, проте недостатньо вони глибокі та осмислені. Здобувач освіти на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки, виявляє низький рівень поінформованості у практичному застосуванні.	
35-5 FX	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичним вмінням не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове складання повторного екзамену, заліку.	Низький рівень
1-34 F	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане, у здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни.	Незадовільний рівень

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Рівень компетентності
	Екзамен	Залік		
90-100	5 (відмінно)	Зараховано	A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	Достатній рівень
75-84	4 (добре)		C	
65-74	3(задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	
35-59 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень

11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Тексти лекцій (друкований та електронний варіанти).
2. Плани проведення практичних - друкований та електронний варіанти.
3. Завдання для практичних занять.
4. Тематичний план проведення занять з дисципліни.
5. Завдання для самостійної роботи та методичні вказівки до їх виконання.
6. Тести для перевірки знань студентів.
7. Критерії оцінювання знань студентів.
8. Презентаційні матеріали.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Акішин І.П., Грушко С.Й. Основи безпеки життєдіяльності: навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 2002.
2. Безпека життєдіяльності: соціально-економічний аспект. Тернопіль: Горлиця, 2008.
3. Гайченко В.А., Коваль В.М. Основи безпеки життєдіяльності людини: Навчальний посібник. Київ: МАУП, 2002.
4. Гогіташвілі Г.Г. із співав. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами. К.: «Знання», 2007. С.16–52.
5. Лукашук-Федик С.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Тернопіль, Економічна думка, 2015. 266 с.
6. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: соціально-психологічні аспекти алкоголізму і наркоманії. Навчальний посібник. Київ: Либідь, 2006.
7. Москальова В.М. Основи охорони праці // Підручник. К.: «Професіонал» 2005. 662 с.
8. Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності (психофізіологічні аспекти). Навч.пос.-практичні заняття. Львів: Афіша, 2000. 239 с.
9. Пістун І.П., Кіт Ю.В., Березовецький А.П. Практикум з безпеки життєдіяльності: Навчальний посібник. 2-е вид., стереотип. Суми: Видавництво «Університетська книга», 2004. С. 54–109.
10. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. С. 111–132.
11. Чирва Ю.О., Баб'як О.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. К.: Атіка, 2001. 303 с.
12. Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності (психофізіологічні аспекти). Львів: Афіша, 2000. 239 с.
13. Ярошевська В.М. Безпека життєдіяльності. К.: «Професіонал», 2004. 74 с.

Допоміжна:

1. Баб'юк О.В. із співавт. Безпека харчування: сучасні проблеми. Посібник-довідник. Чернівці: Книги-XXI, 2005. 82 с.
2. Дубініна А.А. Токсинчі речовини у харчових продуктах та методи їх визначення. Підручник. К.: «Професіонал», 2007. 384 с.
3. Коваль В.І., Скороходов В.А. Управління охороною праці в промисловості. Навч. пос. К.: «Професіонал», 2005. 448 с.
4. Лукашук-Федик С.В., Русенко Я.Г., Сагайдак Л.М. Долікарська допомога потерпілому в екстремальних станах. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Цивільний захист та безпека життєдіяльності людини», для студентів всіх спеціальностей та спеціалізацій денної та заочно-дистанційної форм навчання. Тернопіль: «Економічна думка», 2015. 32 с.
5. Лукашук-Федик С.В., Русенко Я.Г. «Індивідуальні засоби захисту від зброї масового ураження» - Навчально-методичні матеріали з дисципліни: «Безпека життєдіяльності», для студентів денної та заочної форми навчання всіх напрямків та спеціалізацій. Тернопіль. Економічна думка, 2014. 43 с.

6. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: соціально-психологічні аспекти алкоголізму і наркоманії. Навчальний посібник. Київ: Либідь, 2006. 328 с.
7. Лукашук-Федик С.В. Репродуктивна культура особистості. Навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 2004. 189 с.
8. Осіпова Т.В. Виховна робота зі студентською молоддю. Навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2006. 288 с.
9. Федорченко Т.Є., Тарасова Т.В. Кроки до здоров'я (профілактика вживання неповнолітніми наркотичних речовин). Навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТОВ «Тернограф», 2005. 370 с.